Published and distributed under permit (No. 751), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 161. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СЕРЕДА, 13-го ЛИПНЯ, 1921. — VOL. XXIX. No. 161. JERSEY CITY, N. J., WEDNESDAY, JULY 13, 1921. THREE CENTS

ГАРДИНҐІВ ПЛЯН МЕЖИНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ РОЗЄДНАВ СЕНАТ

ВАШИНГТОН, 11. липня. — Запрошенне президента Гардинґа на конференцію головних держав в справі розброєння, розділило американський сенат. Одні сенатори, як провідник республиканців Лодж, заявляються за пляном Гардинґа. Друга група сенаторів, на котрої чолі стоїть смайи Бора, котрий предложив першу резолюцію в справі розброєння, невдоволена з предложення президента Гардинґа, але покищо ще не зробили нїякого кроку за анї проти нього. Наконець кількох сенаторів висловиться про думку президента в той спосіб, що президент хоче порушувати на конференції за богато справ, і через те його акція може не повестися.

АҐІТАЦІЯ ЗА „СИНЮЮ НЕДІЛЮ".

НАШВИЛ, Тенесі, 11. липня. — Методиський Центральний національний Комітет вислав до Вашингтону делеґацію, котра має постаратися, аби в конгресі внесено законопроект п. н. острими „синіми законами"; мається заборонити курс потягів межи стейтами, приниманне на почту недільних газет, їзду автомобілями з винятком їзда для конечної потреби.

ФАРМЕРИ ЗА СЛІДСТВОМ ПРОТИ ТРОСТІВ.

ВАШИНГТОН, 11. липня. — Предсідатель національної ради Фармерської Орґанізації та президент Національного Фармерського Союза вніс просьбу до злученої конґресової комісії розвести слідство над великими підприємствами (так званими трастами) сталевими, вуглиними, банковими. Він каже, що всі ті великі підприємства мають своєю діяльностю великий вплив на рільничі інтереси. Якщо уряд та конґрес не поспішать на поміч фармерам, то їм грозить руїна. Найбільше докучає фармерам обезцінення гроша та брак кредиту.

ЖЕНЩИНИ СТЕЙТУ ВИСКАНЗИН ДІСТАЛИ ВСІ ТІ ПРАВА, ЩО МАЮТЬ МУЩИНИ.

МЕДИСОН, Висканзин, 11. липня. — Губернатор стейту підписав ухвалений леґіслятурою законопроект, після котрого женщини мають мати всі ті права, що мають мущини; закон зносить всякі обмеження, які відносилися до жінок, або, як сказав один з стейтових сенаторів, дає їм право навіть „носити штани і жувати тютюн".

КОРАБЕЛЬНІ ВАРСТАТИ ОБНИЖУЮТЬ ЗАПЛАТУ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 11. липня. — Адміністраційна рада Товариства Властителів корабль здовж Атлянтійського побережа заповіла зниженне заплати робітникам з 1. серпня. Вони закривають заграничну конкуренцію; мовляв, щоби американські будівничі кораблів могли конкурувати з заграничними, вони мусять обнижити робітничу заплату.

СЕНЗАЦІЙНЕ ОБЖАЛОВАННЄ МІСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 11. липня. — Джан Дж. Ґвайт, член нюджерського апеляційного суду, найвисшого стейтового суду, підняв сензаційні закиди проти поліції Атлентик Сіті. Підчас промови перед товариством властителів готелів, суддя заявив, що поліція міста закриває і помагає великим обманцям, що жиють з богатих людий міста.

Він підняв рівночасно дуже цікаві закиди загальної натури. Він заявив, що великі обманці ніколи не будуть починати роботи, як довго вони не є певні, що мають охорону зі сторони поліції та що їм не буде перешкаджати ані суд ані прокураторія. Часто великі обманці мають зносини з малими рибами в тих урядах; деколи вони дають здуритися, коли їх охорона не може досягнути так високо, як вони сподівалися.

Судя висказався з великою певностю, що в уряді поліції міста Атлентик Сіти мусять бути люди, що помагають обманцям. На доказ сього він навів два факти, в котрих судові власти та прокураторія готовила ревізію на обманців, а в послідній хвилі хтось повідомив їх про грозячу небезпеку. Він наводив дальше докази на те, що підчас одної розправи проти злодїв автомобілів показалося, що поліційні детективи, місто ловити злодїв, за 100 долярів місячної пенсії давали їм поліційну охорону. Мимо сього прокуратор не поставив винних детективів перед суд.

В иньчім случаю, поданім сим самим суддею, детектива міської поліції піймали, як він крав гумові колеса до автомобілів; місто поставити його перед суд, поліційний відділ позволив йому утечи з міста, а пізнїйше зпоза міста внести резиґнацію з уряду.

БУВШІ ЖОВНІРИ ДОМАГАЮТЬСЯ РОБОТИ.

БРИДЖПОРТ, Конектикат, 11. липня. — Яких 300 безробітних, з котрих кождий служив в армії за морем, звалилося до Велфер Билдинґ, домагаючися від міста, щоби воно дало їм роботу, на котру місто мало уже ухвалити 300.000 долярів. Бувші жовніри були певні, що сі гроші уже можуть бути ужиті зараз, і тому вони були обурені на проволоку. Робітники предложили свою просьбу міському урядови. Поліція завалилася у великім числі і удержувала порядок.

Демонстраційне домаганне до міського уряду було випливом демонстрації безробітних, яка відбулася послїдного тижня під проводом ветеранів великої війни та при співучасти кількох тисяч безробітних.

mutilated

ПРЕЗИДЕНТ МАЄ ПРОСИТИ О ВІДЛОЖЕННЄ СПРАВИ БОНУСА ДЛЯ ЖОВНІРІВ.

ВАШИНГТОН, 11. липня. — Президент Гардинґ, котрий займає в справі бонуса для жовнірів таке саме становище, яке займає його секретар (міністер) скарбу Мелон, постановив не іти перед спільне засїданнє обох палат конґресу, але звитися перед самим секретарем та просити його, щоби серед теперішних умов задержався з ухваленнєм бонусу для жовнірів.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНҐ ПРОТИ ОХОРОННОГО ЦЛА НА НАФТУ.

ВАШИНГТОН, 11. липня. — Президент Гардинґ написав лист до Фордней, предсідателя комітету для приходів в палаті послів, в котрім виступає проти пропонованого охоронного цла на нафту та нерафінований олій. Президент каже в своїм листі, що установляти охоронне мито на нафту тепер, коли уряд всіми силами бореся за права Америки на світових нафтових теренах, буколи невідповідно.

СТРАШНА КАТАСТРОФА АЕРОПЛЯНУ.

Военний аероплян, ведений двома військовими летунами, їдучи з Клівеланду до Верджинії, попсувся в околиці Мавндсвил, Вест Верджінія і впав на ряд автомобілів, стоячих здовж дороги. Від упадку наступила на літаку експльозія збірника газоліни, котра горіюча обляла видців. Від сего занялося 16 автомобілів, богато з них з пасажирами в серединї. В мить згоріло пять осіб, тоді як летуни вийшли піло з попареними лицями та руками. Шкода виносить на літаку коло 80 тисяч, на автомобілях 20 тисяч долярів. Межи згоріўшими є троє дітий, одна 65-лїтна старуха і один 35-літний мущина. Кільканайцятеро людий, тяжче або лекше попарених, відставлено до шпиталю.

ДВІ ЖЕНЩИНИ ПОГИБЛИ В ОГНИ.

В робітничій дїльници міста Нюарку вибух з невідомої причини в понедїлок перед сходом сонця пожар. Заглянув тоді один полісмен. Як він побіг до огневого телефону, двох прохожих вбігло до дому розбудити спячих. З тяжкою бідою дісталися вони по вузких сходах через пусті хмари душачого диму на другий поверх і розбудили три старухи: Розу Мошковіч, котра має 60 літ; Н. Куґель, котрій 80, та Ф. Рай, котра має 46 літ. Бачучи, що через густі хмари диму вихід буде неможливий, вони винесли всі три женщини на дах. Коли приїхала пожарна сторожа, тоді обі молодші женщини скочили без випадку у „життєві сіти".

Коли прийшла черга на найстаршу, вона завагалася. Мущини кричали її, аби скакала. Вона вже збиралася завернутися, звідки прийшла, але полуміннє її не дав. На хвилю вона вже була рішена на скок, але знов завагалася. Тут її пхнули зі заду і вона звалилася віді попри край сітки. Тепер вона лежить в шпиталі з розбитим череном — без надії на виздоровлення.

Кромі неї пожар взяв ще дві жертви. Сімдесятьлітна С. Косак, та 55-лїтна Роза Бариш погоріли на смерть.

РАБУНОК БАНКУ В БІЛИЙ ДЕНЬ

На Клірінґ Стейт Бенк в Шікаго напало в суботу в саме полуднє шістьох автомобілевих бандитів і забрало понад 50,000 долярів готівкою.

Три чверти на дванайцяту перед банком задержався великий зелений автомобіль, а з нього висіло пятеро людий. Один лишився на машині, двох станули з витягненими револьверами в дверах, а трох увійшло до банку. „Піднесіть руки в гору і заховуйтеся спокійно", — сказав провідник, входячи до банку. Кождий бандит мав в руці револьвер. Один з них підійшов до одного банкового урядника, другий до касієра, загрожуючи йому, що він пустить йому кулю в лоб, як не буде робити того, що він йому скаже. Потім він приказав йому отворити касу. Коли касієр зробив, що йому казали, бандити випорожнили касу і всі шуфляди столиків урядників, зложили всю добичу в чорну торбу, загрозили, щоби ніхто не важився повідомляти поліцію через пять мінут, вибігли з банку і всїли до авта. За ними всїли два сторожі, що стояли коло входу банку і пігнали містом. Один з банкових урядників вибіг за бандитами з банку, покликав автомобіль і поїхав слідом бандитів. Їхав які дві милі. Тут бандити задержали свій віз. Боючися, що бандити будуть стріляти, урядник завернув свій автомобіль і вернувся до міста.

Тимчасом на зазив банкових урядників, надїхав відділ поліції а кромі сього всі вулиці довкола банку в одну мить вкрили патрулі поліції на моторах. По якімось часі погоні вулицями міста, начальник детективів зобачив перед собою автомобіль, яких відповідав описови банкових урядників. Він казав їхати в слід за ним. По якімось часі люди, що сиділи в авто, побачили, що поліція їде їх слідом. Щоби увільнитися від гроший, які вони мали коло себе, вони почали розкидати паперові гроші на право і на ліво. Кілька банкнотів попало в руки дітий, забавляючихся коло дороги. За той час автомобілі віхали до місточка Ламонт, а злодії, бачучи, що поліційний автомобіль скорше їде, погнали в оживлену бизнесову часть міста; тут вони задержали автомобіль на розі вулиці, зіскочили з нього, і розбіглися в усіх напрямах. Поліція зараз піймала двох з них. Третій вбіг до одного дому, забіг до комнати, обіцяв людям, що в хаті сиділи, що він зробить богачами як що вони будуть заховуватися спокійно, кинув чорну торбу під ліжко, а самий сів на кріслі, і преспокійно став читати газету. За якийсь час надійшла поліція, і спитала, хто прийшов до хати послїдний. Присутні показали на читаючого газету. Поліція забрала його.

В автомобили та торбі найдено 30,000 долярів. Решта ненаходиться в посіданню бандитів, що утекли. Поліція каже, що арештований в домі розбишака втік з тюрми в 1914. році, де він відсиджував кару доживотної визниці за убитє полісмена.

КОМІТЕТ ДЛЯ ЗБІГЦІВ З ПРИДНІПРЯНЩИНИ У ЛЬВОВІ.

Дня 9. червня відбулося перше засїданнє українського комітету збігців у Львові. На засїданню вибрано президію, до якої війшли М. Варчук як голови, Волянський як заст. голови і Янушевич як секретар. Передані матеріяли попереднього бюра збігців доручено комісії використати для складання меморіялу про положенне збігців. Ухвалено проект статуту орґанізації збігців і поручено комісії виправцювати реґулямін комітету. Для орґанізаційних справ, переведення реґістрації збігців і відчинення робітень вирішено звернутися через президію комітету до Українського Горожанського Комітету у Львові з просьбою о грошеву позичку та допомогу помешканням їх для праці, так і для робітень. Намічено секції і вибрано їх голови: бюра праці: Ворона; допомогової: Соловіїв; культурно-освітної: Бабич; жіночо-дитячої: Симбірська. На них покладено завдання розробити плян діяльности секцій. Для звязку з місцевим громадянством, комітет кооптував в свій склад гром. Галю Скварківну і має намір кооптувати ще одну особу. В біжучих справах було вирішено ще декілька питань. Комітет складає подяку товариству „Воля" за безкорисний дозвіл на користування салею товариства на збори та на засїдання комітету, а гром. Скварківній подяку за старання в сему відношенню.

КАТАСТРОФАЛЬНИЙ СТАН ФІНАНСІВ В ПОЛЬЩІ.

На днях відбулися в Варшаві в міністерстві скарбу збори репрезентантів фінансів, торговлі і промислу в справі обороту девізами і валютами. Міністер Стечковскі запитав, чи тепер не є відповідна хвилина до радикальної зміни валютової системи, чи з сим рішучим кроком заждати аж до стабілізації курсу польської марки і буджетової рівноваги. Львівський делеґат Хаєс і всі инші фінансисти заявилися проти експерименту механічної заміни валюти, а радили міністрови зменшити державні видатки і побільшити доходи. При сьому делеґати з Познанщини і Лодзі зложили застереження, що данина на користь держави має обнимати всі стани, а також селянство, та належить з нею піджидати аж до хвилини, коли буде відповідний момент до реґуляції валюти. Сама данина без реґуляції валюти булаби великим, а може недоцільним тягаром. Так отже визначні польські фінансисти зложили свою опінію, що тепер не є відповідна пора до валютових перемін і наложення на населенне маєткової данини, та, що польська марка і дотеперішня фінансова господарка мається залишити далі до не означеного часу.

ПОЛЬСЬКІ ТОВАРОВІ ДОВГИ.

Вірителями Польщі є в першій мірі Злучені Держави, в яких польський довг за набуті товари виносить 153 міліони долярів (поверх 180 міліярдів марок), далі Франція — 548 міліонів франків (до 50 міліярдів мп.), далі Анґлія — 2.3 міліони фунтів стерлінґів (до 10 міліярдів мп.) вкінці Італія, Австралія, Бельгія, Голяндія і Норвеґія. Загалом польський заграничний товаровий довг доходить до 250 міліярдів мар.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕНЦИКЛЬОПЕДИЧНИЙ СЛОВАР.

З Київа доносять, що українська академія наук приготовляє видання українського енциклопедичного словаря.

АНҐЛІЯ І ФРАНЦІЯ ГОДЯТЬСЯ НА КОНФЕРЕНЦІЮ У ВАШИНҐТОНІ

БРИТІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР ЛЛОЙД ДЖОРДЖ І ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР БРІЯН ГОТОВІ ПРИБУТИ НА КОНФЕРЕНЦІЮ.

ЛОНДОН, 11. липня. — В тутешних урядових кругах запевняють, що премієр Ллойд Джордж може самий поїде до Вашингтону на конференцію в справі розоружень, яку запропонував президент Гардинґ.

Коли він не мати-ме ніяких перешкод, він рішучо згодиться прибути до Америки, а не прибув би тільки тоді, якби дуже важні перепони стояли на перешкоді.

В усякому разі Ллойд Джордж не може прибути скоро і тому вгадують, що конференція у Вашингтоні ще не скоро буде.

Згадують теж імя Артура Дж. Балфора яко одного з висланників Великої Британії на конференцію про розорушенне у Вашингтоні.

ПАРИЖ, 12. липня. — Французький премієр Арістід Бріян вишле відповідь до президента Гардинґа, заявляючи, що приймає його запрошенне на конференцію в справі розорушень.

Премієр Бріян заявляє, що ся конференція є дуже важна і тому він хоче особисто в ній брати участь, одначе се залежить від того, чи він до того часу удержиться при власти.

ГОЛОСИ ПРЕСИ ПРО ЗАПОВІДЖЕНУ КОНФЕРЕНЦІЮ У ВАШИНҐТОНІ.

ЛОНДОН, 11. липня. — Анґлійська преса приняла дуже прихильно і приязно предложенне президента Гардинґа в справі конференції Америки, Анґлії, Франції, Італії і Японії над загальним розорушенням.

Вважають, що ціла Велика Британія однодушно прихильно ставиться до американського предложення.

ПАРИЖ, 11. липня. — Французька преса не дуже радо приняла проект президента Гардинґа про розорушенне. Деякі газети пишуть, що Франція все ще мусить боятись Німеччини і з того погляду мусить глядіти на всякі заходи в справі розорушення.

ТОКІО, столиця Японії, 11. липня. — Японська преса загалом ставиться прихильно до проекту президента Гардинґа про розорушення, хотяй японське правительство ще не заявило своєї гадки про сей плян.

РИМ, столиця Італії, 11. липня. — Італійська преса не одушевляється пропозицією президента Гардинґа. Деякі газети пишуть, що Америка таки буде стреміти до того, щоби мати найбільшу фльоту, а се, що Америка й Анґлія проголошують взаїмну анґльо-саксонську приязнь, спонукає Японію вести більше самостійну політику для збереження свого впливу на Тихому океанї.

ДЕ ВАЛЕРА ПРИБУДЕ ДО ЛОНДОНУ В ЧЕТВЕР.

ЛОНДОН, 11. липня. — Бритійський премієр заявив нині в палаті громад, що одержав телеграму від Емона де Валери, що він прибуде на конференцію з ним до Лондону в сей четвер.

У СВІТОВІЙ ВІЙНІ ПОЛЯГЛО МАЙЖЕ 2 МІЛІОНИ НІМЦІВ.

БЕРЛИН, 11. липня. — Німецьке урядове звідомленне подає, що остаточне обчисленне виказує, що Німеччина стратила вчасі світової війни 1,808.545 осіб в убитих, з чого було 52.006 офіцирів.

ПОЛЬЩА ЩЕ ДРУКУЄ МАРКИ.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 10. липня. — Польське правительство постановило видрукувати нових 20 біліонів (20,000 міліонів) своїх паперових марок.

ЗАМІТКА. — Досі Польща вже була надрукувала до 120 біліонів своїх марок, а тепер мати-ме 140 біліонів. Тепер вона має найбільше „гроший", які одначе нічого не варта.

АНҐЛІЯ, БОЛЬШЕВИКИ І РОСІЯ.

АНҐЛІЯ ЗА 6 ТИЖНІВ МАЄ ОФІЦІЯЛЬНО ВИЗНАТИ СОВІТСЬКИЙ УРЯД, ЩОБ ЗАБЕЗПЕЧИТИ СВОЇ КОНЦЕСІЇ В РОСІЇ. — БОЛЬШЕВИКИ ГОТУЮТЬСЯ ДО ВТЕЧІ, А НА ЇХ МІСЦЕ АНҐЛІЯ ХОЧЕ ПОСТАВИТИ ЕС-ЕРІВ.

(Від европейського спеціяльного кореспондента „Свободи").

БЕРЛИН, 18. червня. — З дуже добре поінформованого офіціяльного джерела я дістаю слідуючі відомости:

В одній з останніх засідань анґлійської ради міністрів обмірковувалось питанне, чи не пора скасувати умову з большевиками, бо большевики своїх зобовязань цілком не виконують. Більшість міністрів висловлялась, одначе, за те, щоб умови не скасовувати, бо зірванне умови з боку Анґлії тільки повело-б до зміцнення большевизму в Росії.

У банкових та фінансових колах уперто твердять, що анґлійський уряд не далі як за 6 тижнів не тільки фактично, але й правно визнає совітське правительство законною владою в Росії.

Підставами для такого рішення служать 1) бажанне, щоб ріжні дуже вигідні концесії, видані большевиками Анґлійцям, могли уважатись за видані законним російським урядом і 2) щоб полекшити большевицьким провідникам можливість проживання в невтральних державах, куди їм очевидно досить швидко доведеться тікати з Росії.

Деякі впливові анґлійські групи ведуть з большевиками переговори про безкровну передачу ними влади соціялістам-революціонерам. З ес-ерами ті самі анґлійські групи ведуть переговори, обіцяючи їм всяку допомогу, щоб зробитися законним російським правительством, але при умові, що, ставши таким правительством, вони потвердять концесії, одержані Анґлійцями від большевиків. Р—н.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.7

За кожду зміну адреси платиться 10 ценітв.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

БУНТАР І КОРОЛЬ.

Айриші (Ірляндці) борються за волю 700 літ.

Організація айриських самостійників („шин-фейнерів") істнує всего 18 літ.

Над сими двома датами нехай добре застановиться кождий думаючий чоловік.

700 літ англійські королі і шляхта мали право в Ірляндії, а не нарід айриський. Нарід айриський мав неволю, а його борців, бунтарів проти короля і шляхти карано смертю, муками і вязницями.

Так було довгі, довгі віки.

Люди вже були до тої неволі так привикли, що вважали її річию натуральною.

От, в минулому, 19-тому століттю, в століттю пари, електрики; в століттю великої боротьби за горожанське право женщини і за людське право дитини — неволя народів була ще такою цілком натуральною річию, що на боротьбу проти неї люди привикли були дивитись як на варятство.

Отже люди сміялися з Айришів, чи радше з їх боротьби проти Великої Британії.

Сміялися 700 літ, а вже найбільше сто літ, від 1800 до 1900 року.

Неодин хитав головою, кажучи:

— Дивіть, дивіть, маленький народець, 3 міліони бідних, голодних людий, що їдять лише бараболі і голодують, хоче мірятися з найбільшою, наймогучійшою і найбогатшою у світі імперією!

Ще навіть з початком сього, 20-ого століття так поговорювали.

Але Айриші мимо того всього не падали духом. Тому 18 літ Артур Ґриффит і товариші заложили маленьку орґанізацію під назвою „шин-фейн", що значить по нашому „МИ САМІ". Цілию сеї орґанізації спершу було ПІДПИРАТИ І КУПУВАТИ В ІРЛЯНДІЇ ЛИШЕ ТЕ, ЩО ІРЛЯНДСЬКЕ. Отже програма була економічна, а ціль її політична. Далі, рік за роком, ся орґанізація росла в силу і дійшло до того, що вона потрафила вже вчасі світової війни відмовити Великій Британії рекрута. Відтак, ся орґанізація зорґанізувала в Ірляндії уряди, суди, поліцію, війско. Вибрала свій революційний парлямент; проголосила Ірляндію республікою; перевела вибір президента республіки; зорґанізувала власну республіканську армію. На все те треба було гроша.

ОТЖЕ АМЕРИКАНСЬКІ АЙРИШІ НАЛОЖИЛИ НА СЕБЕ ДОБРОВІЛЬНО АЙРИСЬКИЙ ПОДАТОК І ДАЛИ ГРОШІ СВОМУ РЕВОЛЮЦІЙНОМУ ПРАВИТЕЛЬСТВУ.

За ті гроші революційне правительство Ірляндії, під проводом президента „айриської республіки", Емона де Валери, приготовило війну і вело її довший час, аж до минулої суботи.

Отже айриські „шин-фейнери" потрафили вести війну проти держави, котра держить свою армію в Ірляндії і має до розпорядимости безмежні засоби екзекутиви над ними.

І як скінчилась та війна?

Покищо остаточний вислід ще не звісний. Але як досі то видно, що „шин-фейнери" виграли.

БРИТІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПРОСИТЬ БУНТАРІВ НА КОНФЕРЕНЦІЮ; З ЇХ ВІЙСКОМ ПІДПИСУЄ ПЕРЕМИРЄ, А БУНТАРІВ, ЩО СИДІЛИ В ТЮРМАХ, ПУСКАЄ НА ВОЛЮ.

СЕ Є ПОБІДА БУНТАРІВ, БО ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ПРИЗНАЛА ЇХ ПРАВИТЕЛЬСТВО І ЇХ ВІЙСКО, А ТИМСАМИМ ПРИЗНАЛА І ЦІЛИЙ БУНТ ЗА ПРАВНИЙ НАРОДНІЙ РУХ, А АРЕШТ СВІЙ НАД БУНТАРЯМИ ЗА БЕЗПРАВНИЙ.

Ще недавно айриський посадник міста Корк, Теренс Мек Свіні, помер на голодівку в обороні айриського права бунту для свободи свого народу, — а нині, недовго по сім, такі другі як Мек Свіні говорять з Ллойдом Джорджем як рівні з ним урядові представники.

Як то все так скоро змінилось!

Але чи можливо було-б се, якби не жертва життя Мек Свіні і других айриських патріотів?

Чи якби не та посвята, чи був би весь айриський нарід так ідейно і завзято зєднаний у своїй боротьбі?

Чому-ж така зміна?

Чому те, що не можна було змінити за 700 літ, ані за 100 літ, ані за 18 літ, тепер так скоро і нагло змінилось?

Чи Анґлія вже така безсильна, що мусить піддатись свому маленькому і бідному народцеви?

А ось чому:

Анґлія побивала Ірляндію 700 літ СИЛОЮ І НАСИЛОЮ, які весь той час були рішаючим чинником в міжнародних і внутрішніх державних відносинах. Король вислав війско і на тім конець.

А нині король висловлює свою радість, як міністер йому каже, що він замісць війска післав до бунтаря чемний лист, щоби з ним приїхав погодитись як рівний з рівним.

ЗАМІСЦЬ СИЛИ І НАСИЛИ КОРОЛЬ ПОДАЄ ПРИЯЗНУ РУКУ БУНТАРЕВИ.

Отже часи змінились.

Нині сама груба, фізична сила не вистарчає. СИЛА МОРАЛЬНА ЗАЧИНАЄ ЇЇ ПЕРЕМАГАТИ. ЯК, яканебудь сила не має за собою морального підпертя, так вона вже паде безсильна і безпомічна. Вона засуджена на неминучу смерть.

Велика Британія не могла виграти війни проти маленького і бідного айриського народу самою тільки фізичною силою. Вона мусіла би була її програти проти маленької і бідної Ірляндії, бо та мала за собою моральну силу.

БО ТАКІ НОВІ ЧАСИ НАСТАЛИ. НАСТАЛИ, ЧИ РАДШЕ — ВЖЕ ЗАЧИНАЮТЬ НАСТАВАТИ ЧАСИ ПРОСВІЧЕНИХ НАРОДІВ, В ЯКИХ РІШАЄ, ЧИ РАДШЕ БУДЕ РІШАТИ, НЕ БРУТАЛЬНА, ФІЗИЧНА СИЛА, АЛЕ СИЛА МОРАЛЬНА.

Настають нові часи сили моральної.

Народи або ґрупи політичні глупі і дурні, виховані в старосвіччині, як наприклад нарід польський, того не бачать, і дурять себе, що можуть обдурити і другі народи просвічені, що вони могти-муть царити в Европі над другими вільними народами при помочі грубої брутальної сили фізичної, стоптавши їх оборонну силу моральну.

Але вони запізно о 200 літ вибралися зі своєю політикою. Тепер ще можна в Европі на кілька літ позволити собі на таку ідіотичну сваволю, але не більше.

Моральну силу Ляцшя стратила, як виступила зі своїм брутальним фізичним нападом, а небаром стратять і фізичну силу й останеться цілком гола.

Розуміється, що по її упадку до неправного її спадку зголосяться правні його власники.

Вони зголосяться з повною моральною силою, яка одинока дасть їм і запевнить будучність.

ПІД РУМУНСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

До війни український нарід не мав з Румунією, яко державою, нічого до діла. У самій Румунії жила така невелика кількість Українців, що статистика про ню навіть не згадувала. На Буковині Українці стикалися з Румунами, яко національністю, але державно Буковина тоді належала до Австро-Угорщини, отже Українці й Румуни під сим оглядом мали рівні права — принаймні, теоретично.

Новий переділ політичної мапи Европи, який стався наслідком війни, примусив Українців познайомитися з Румунією, яко **державою**, й з Румунами, яко **державною** національністю. Під румунською окупацією — постійною чи тимчасовою, того ніхто не знає — нині опинилися великі простори езмлі, суцільно або в більшости заселені українською людністю. Буковина з понад 300 тисяч Українців, Бесарабія з таким самим або ще трохи більшим числом Українців, нарешті деякі частини Угорської чи Підкарпатської Руси — належать тепер до Румунії. Коли загалом приняти, що **Румунія тепер має під своєю владою ¾ міліона української людности,** то се скорше буде зменшенням, а не прибільшенням.

Як же процвітає український нарід під румунською владою? Про се від часу до часу в українській закордонній пресі звляються поодинокі звістки, які дають досить сумний образ румунсько-українських відносин. Та дійсність у сто раз гірша, ніж се можна собі уявити на підставі поодиноких звісток, пропущених крізь густе сито румунської цензури.

Що ділось на Буковині позаторік, як тільки прийшла румунська окупація — се вже тепер відомо. Брутальний терор, жорстоке винищування всього українського, — ось коротка характеристика того, що тоді ділося. Ся політика досягла своєї мети: нині на Буковині нема кого тероризувати й нема що винищувати. Все українське притихло й поховалося, а ті слабенькі паростки українства, які крізь побільшуюче шкло можна побачити, часто й густо носять на собі досить помітні сліди румунофільської хороби.

Порівнанне Буковини з сусідньою українською Галичиною робить таке враженне, ніби то два ріжні світи й ніби Українці галицькі та буковинські належать до ріжних, зовсім чужих націй. В Галичині політичний гніт не менший, а може ще більший, ніж на Буковині, бо під оглядом брутальности й безоглядної жорстокости в поборюванню політичного й національного ворога Румуни ще можуть трохи повчитися від Поляків. До того треаб ще мати на увазі ту страшну економічну руїну, під якою стогнуть Українці галицькі й від якої майже нічого не знають Українці буковинські. В Галичині голод, злидні, пошесті й всякі инші напасти, однаково як на селах, так і по містах, а на Буковині — ситість і достатки.

Не зважаючи на се, в Галичині провадиться завзята боротьба, Полякам без бою не відступається ні кроку, а на Буковині — тишина й спокій. Румуни почувають себе господарями ситуації й від часу до часу викидають тільки, де й кому треба, трохи гроший... Знаючі люди кажуть, що в сих румунських грошах власне й полягає головна причина національної й політичної ін...ности нинішнього покоління буковинських Українців. І сі знаючі люде мають рацію...

Наслідком сеї хитромудрої румунської політики, яка зпочатку била довбнею, а нині бє грошем, українська людність Буковини приймає спокійно й без протесту всі заходи румунської влади, обчислені на денаціоналізацію Українців. У чисто-українських місцевостях одкрито румунські ґімназії. Зпочатку до них ходило по 8 до 10 українських дітей, а нині ходять вже сотки. В народній школі навчанне ведеться також по румунському й лиш подекуди, наче для глуму над українською людністю, заведено **по двічі на тиждень** українські виклади. В учительській семинарії в Чернівцях також ощасливлено Українців сими сміхотворними українськими викладами по двічі на тиждень — і нічого, терплять і миряться, а дехто, як пес, ще ластиться до панської руки, яка часом набє, а часом і зїсти чогось смачного (румунських леїв) дасть...

Коли справа так стоїть на Буковині, то в Бесарабії справа стоїть ще гірше. Бесарабські Українці завжде істнували тільки „для статистики". Українські учені знали, що в Акерманськім повіті є 27%, а в Хотинськім — 53% Українців, при нагоді про се згадувалося, а більше ніхто бесарабськими Українцями ніколи не займався. Вони й сами вже якось звикли вважати себе „Українцями другого сорту", не такими „добрими" й „правдивими", як, скажім, Українці з Полтавщини чи Київщини. Наслідком того національна свідомість серед бесарабських Українців стояла дуже низько, національної роботи ніхто серед них не вів, місцева інтеліґенція була або московщена або (в меншій частині) омолдованена.

Тут Румуни знайшли ще більш сприяючий ґрунт, ніж на Буковині, для своєї денаціоналізаційної роботи. Ті слабенькі наростки, які українська національна свідомість тут була пустила під час революції, Румуни задушили суворою рукою — й нині серед бесарабських Українців знов панує та віковічна тишина, яка панувала за 100 років перебування Бесарабії під владою російського „білого царя".

Один знайомий — старий український діяч, який вибрався до брата в Бесарабію з Німеччини, щоб не загинути тут голодною смертю, — пише мені звідти: „Скільки-б тут матеріялу для вас знайшлося! Ви-б могли писати, писати — й все було-б мало! Та ба, очі бачуть, а язик не сміє говорити: так, белькотить щось невиразне, а що саме — того ніхто не розбере"... Такою Езоповою мовою доводиться писати з української Бесарабії, щоб натякнути, які там панують відносини. І то ще диво, що картка з такими „небезпечними" відомостями проскочила крізь румунську військову цензуру!

Не зважаючи на такий внутрішній курс румунської політики що до українського питання, офіціяльна політика уряду У. Н. Р. ще й досі не виключила Румунії з поля своїх комбінацій і навіть надій. Тут повторюється та сама історія, що з Польщею, начеб то можна думати й навіть припускати, що держава, яка в своїх власних межах викорінює й винищує все українське, як отруйне зілле, стане на зовні допомагати відродженню й зміцненню того самого „шкідливого" елементу... Правда, великоукраїнська політика хотіла купити прихильність Румунії ціною відступлення отих самих „Українців другого сорту" з Бесарабії, так що й під сим оглядом повторилася історія з Польщею. Та в обох випадках наші політики зпід Полтави однаково не мали щастя: зрадили надії на Польщу, зрадили й надії на Румунію.

А три чверті міліону української людности, які опинились під румунською окупацією, покірно несуть свій важкий хрест, і лише вибрані одиниці з них нишком мріють про той день, коли станеться чудо й визволить їх зпід румунського ярма.

Радянин.

Відень, 13. червня 1921.

ПОДЯКА УКРАЇНСЬКОЇ ҐІМНАЗІЇ В СНЯТИНІ, В ГАЛИЧИНІ, ЗА ЖЕРТВУ З АМЕРИКИ.

Кружок Укр. Тов. Педаґоґічного в Снятині складає отсим Впов. Громадянам Дм. і В. Виноградникам і всім иншим Вп. Громадянам уроженцям Снятинщини, що своїми датками причинилися до збірки на укр. прив. ґімназію в Снятині **в сумі 24 доляри** щире, сердечне Спасибі в імени молоди, яка учиться в цій школі.

Дякуючи за цей дар, який свідчить, що Громадяне в далекій чужині не забувають за свої рідні сторони, просимо й на будуче незабувати на нашу ґімназію, бо мимо великих ощадностий цей рік кінчимо недобором а з новим шкільним роком видатки зростуть, бо прибуде одна кляса більше. Тож ще раз щире „Спасибі" і заразом просьба: Памятайте й на дальше про нашу ґімназію.

Снятин, 26. мая 1921.

Кружок Руского Товариства Педаґ. в Снятині.
М. Крикливець заст. гол.
О. П. Проць, секр.
Др. Клявдій Білинський, управитель ґімназії.

НА ПОМІЧ РІДНОМУ КРАЄВИ:

Комітет Допомоги Українським Збіґцям в Ужгороді, минувшого місяця прислав на руки головного уряду Українського Народного Союза, 18 просьб о підмогу, для розіслання до 18-ти Товариств, відділів У. Н. Союза.

Головний уряд У. Н. Союза, не лиш просьби розіслав по вказаним адресам, але й від себе вислав суму $22.00 на які зложились одно-долярові жертви всіх робітників головної канцелярії У. Н. Союза і „Свободи".

Збірку вислано на руки Др. Михайла Новаковського в Ужгороді, дрефтом Американ Експрес Ко. ч. 2027936, виписаним на Зівностенска Банка в Празі, Чехо-Словатчина, з описом від кого і кому ся жертва призначена.

Будоби порадно, колиб всі ті Товариства, що наміряють відкликнутися на одержану в висше описаний спосіб просьбу від Комітету Допомоги Українським Збіґцям, в Ужгороді вислали свою лепту в той сам спосіб як найскорше.

На днях, знов наспіла моляча просьба, через Український Горожанський Комітет у Львові, від інваліди-поручника української галицької Армії, Дмитра Конюха, котрий в обороні Рідного Краю стратив цілком зір і днесь простягає руку до братів в Америці.

У. Г. К. у Львові, дописує на тій просьбі, що так Д. Конюхови, як і тисячам другим українським інвалідам не є в силі дати належної опіки, без щедрійшої жертвенности на тую ціль, заморських братів і звертаєся з горячою просьбою, до нас американських Українців, не забувати на тих найвірнійших синів України, нуждаючихся в найбільшій потребі, калік-інвалідів.

Такі жертви треба слати на адресу Український Горожанський Комітет у Львові, ул. Руська ч. 3.

Іван Каштанюк, секретар У. Н. Союза.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

СЕ І ТЕ.

Ґаліція Сходня в небезпеченьстве.

Під таким заголовком містить „Дзєннік Звйонзкови", україножерний дневник, довшу передовицю, в котрій виказує, що Польщі грозить втрата Східної Галичини.

Польська ґазета остерігає Поляків, що послідними часами Східною Галичиною починає цікавитися світ, та остерігає Поляків перед пропаґандою, яку мають ширити „аґенти, українські, чеські, німецькі та анґлійські."

Сесі аґенти нібито працюють спільно для вирвання Східної Галичини з польських пазурів.

То що іннеґо.

Далі польська ґазета показує, чому Анґлія боронить Галичину перед Польщею. Каже „Дзєннік":

„Анґлійська політика Ллойда Джорджа змірає виразно до того, щоби Польщу як найбільше ослабити; тому вона буде зміряти усіми силами до того, щоби її позбавити Східної Галичини, а віддати Україні. Теперішня анґлійська політика лежить в тому, щоби не допустити до зросту потуги Франції. Знає добре Ллойд Джордж, що держава, посідаюча обильні жерела земного олію, має серед теперішних умов скарб, богато кращий як копальні золота. Анґлія боїться, що Франція дорветься до експльоатації бориславських копалень нафти".

Очивидно „Дзєннікови" дуже не подобається, що до галицької нафти малиби дістатися Анґлійці. Се він готов назвати і анґлійською безличностю, і рабунком, і як ви не хочете. Зате французька експльоатація галицьких нафтових теренів так уже не називається.

Пізналися?

Каже „Дзєннік" своїм читачам:

„Будьмо певні, що Ллойд Джордж безпосередно або посередно, лисячими дорогами анґлійської політики виступить знов ворожо проти Польщі в справі Східної Галичини.

„На се вже з давна заноситься. Пляни сеї нової кампанії проти Польщі вже довго приготовляються. Вони уже видно на укінченню, скоро чеська ґазета „Трибуна", яка стоїть близько другого махера і інтриґанта проти Польщі, чеського міністра заграничних справ, Бенеша, доносить, що Ллойд Джордж заміряє переконати Францію, що Польща є одною з найбільше імперіялістичних держав, котрих імперіялізм загрожує мирови всеї Европи; що Польща є галапасом на тілах сусідних народів; що вона не уміє працювати і удержуватися своєю працею; що в наслідок того разом зі справою Горішного Шлеска мусить бути залагоджена справа Східної Галичини і справа литовської Вильни і Польща мусить цофнутися до лінії Керзона.

„Сі слова чеської „Трибуни" понад сумнів вказують, які бажання мають Чехи, котрі від самого початку мали вовчі апетити на Східну Галичину, а бодай на її частину, щоби мати доступ до Росії."

Дуже приємно читати, що апетити на Східну Галичину повинні називатися вовчими, розбишацькими апетитами. Лише що в сих опетитах ніхто тільки не завинив, що Польща. Говорити про бажанне Чехії здобути Східну Галичину і дорогу до Росії можнаби хиба тоді, якби за Галичиною лежала безпосередно Росія.

Польські вороги.

„Дзєннік" так реасумує політичну ситуацію для Польщі:

„Так отже політика Ллойда Джорджа і Бенеша помагають собі взаїмно проти Польщі. Ллойд Джордж буде хотіти віддати Східну Галичину по лінію Керзона Україні, або утворити з неї нову мандатову креацію, а Чехи за поперте сего рабунку дісталиби доступ до Росії і другі корисні політичні і економічні концесії."

Що варта Польща без крадених країв?

З того Польщі пішлиби страшні шкоди:

„Ллойд Джордж хотівби коштом Польщі відразу три печені упечи: не дати їй Горішного Шлеска після плебісциту; відобрати Східну Галичину з її нафтою; а Вильну і околицю признати Литві. Польща булаби окроєна до самого пня, ослаблена до краю, відобранобн її кільканайцять міліонів польського населення; і засуджено на сухотниче життє і зданне на ласку і неласку Анґлії."

Поминувши те, що в Шлеску, Галичині і у Вильні має жити кільканайцять міліонів Поляків, як таку брехню, якої навіть самий редактор „Дзєнніка" мусить бути свідомий, ми пригляньмося його арґументації. Він виходить не з якої засади справедливости, він не доказує, що справедливість або воля народа тих країв чогось вимагає. Він починає з того, що Польща мусить бути сильна, могутня, така, щоби вона була независима від усіх. Поставивши собі таку засаду політики, редактор „Дзєнніка" має уже легку роботу. З таким арґументом уже легко „доказати", що Польща мусить мати і Східну Галичину і Вильну і Горішний Шлеск.

Ми дивуємося, що вовчий апетит редакторів „Дзєнніка" лише сі три кусочки хоче. Та як Польща уже мусить бути сильною і могучою державою, то чому вже не доказувати, що вона повинна мати і всю Україну „зі 40 міліонами Поляків"? чому не зажадати Америки зі „105 міліонами Поляків"? чому не зажадати Китаю „зі 400 міліонами Поляків"? Чому не зажадати врешті самої Німеччини із 70, Чехії з 15, та Анґлії з 40 міліонами „Полякуф"? Тоді Польща булаби ще більша, ще могутнійша, ще менче зависима від Ллойда Джорджа чи якого другого Бенеша.

Панам редакторам „Дзєнніка" здається, що увесь світ се існує, щоби Польщу робити могутною. Їм здається, що могутна Польща се якась ра... стану. А що буде, як таку фантазію про могутність своєї держави убздурають в свої голови редактори та політики Чехії, а за ними політики Мадярщини, та Литовці, та Москалі, та Німці, і кождий народ у світі? Де тоді буде Польща? Польські письмаки гніваються, що забравши Польщі Шлеск, Вильну і Галичину, обкроять Польщу до самого пня; вартаби звернути увагу польським політикам, що Німеччина та Росія самі, взявши собі свою могучість як на одиноку ціль своєї політики, як се роблять Поляки, обкроять Польщу ще дальше, як до пня, оброють її так, що лише тріски з неї лишаться.

Пани редактори шовіністичного польського органу думають, що як вони показали могучу Польщу, то вони уже усе доказали. Та кождий відразу спитає: де написано, що Польща мусить бути могучою? Чи на карпатських горах написано, що вони мають помагати Польщі бути могучою державою? Чи нате Бог нафту дав в Бориславі, щоби нею Варшава в силу росла?

Нарікають польські редактори, що Польща без зрабованих земель буде слаба, немічна, сухотнича, здана на ласку і неласку других держав. Такі дурниці пишуть редактори своїм читачам, в той спосіб ширять серед них жадобу чужого, жадобу крадежи, рабунку. В той спосіб виробляють в нещаснім польськім читачи вовчий апетит на чуже добро.

Польським редакторам здається, що се якийсь арґумент в межинародній політиці, що Польща не повинна бути мала. Поляки в своїй національній великоманії збожеволіли до того, що їм здається, що увесь світ має дивитися їх очима. Їм здається, що як Поляк дивиться навкруги, деби загорнути чужий край, аби зробити Польщу могучою, то і Анґлія і Німеччина і всі другі держави повинні іти її на руку. Хто не йде, той зрадник Польщі, і мира, і аліянтів, і віри Христової.

До того доводить польська національна клептоманія.

ДОПИСІ.

НЮ ПОРТ, Р. АЙ.

Три дни побуту у Вунсакет, Р. Ай.

Нюпорт се прегарна місцевість положена над берегом моря в стейті Ровд Айленд. Цілий рік тут тишина і спокій, але літом так оживляєся Ню Порт, що годі пізнати його. Спека і невиносиме горячо великих міст проганяє сюди літною порою американських богачів, що роскошуються тут холодним морським воздухом. Чужинців тут мало, а з Українців хиба я один. Щоби свою тугу за своїми людьми скоротити, вибираюся від часу до часу у міста, де живуть наші, щоби там троха розвіратись та придивитись, як живуть наші люде. І так вибрався я недавно до Вунсакет, Р. Ай.

Була субота під вечір, коли я опинився на місци. Вунсакет, Р. Ай. місточко невелике, тож й не довго треба було шукати за своїми людьми. Заходжу до одного нашого склепаря і бачу оголошення, що вечером тогож дня представлення: Кара за гріх". Знаю я ту штуку і не цікава вона, але щоби якось час забути — пішов. Було вже по 8-ій вечером, а на ту годину було заповіджене представлення, коли я опинився на майже порожнісенькій галі. Доперва десь коло осьмої години прийшло кілька родин, які заняли перші два ряди крісел і тілько всего. А треба знати, що у Вунсакет, Р. Ай. живе кількасот наших родин. Вже осьма а представлення ще не зачинаєся. Чекають, щоби прийшло більше — та дарма. Публика нетерпеливиться, діти плачуть і кричать, мами сварять, словом, чистий ярмарок. Колиб не українська банда, яка приглушувала ті крики, прийшлосьби відречись представлення.

Нарешті куртина піднялась і представлення зачалось. Не стану описувати цілого представлення, бо на се шкода часу і паперу, скажу лише одно, що найбільш впало мені в очи, се крайне лінивство і недбальство. Бо оминувши се, що сама штука дуже слаба, то аматори поводились на сцені і гради свої ролі так, що малося вражіння, що се не представлення а перша проба. Піднести однак треба, що між аматорами суть таланти не аби які і колиб у них було більше праці над собою, то моглиб понисуватись в перших театрах. Приміром, гра Джана, Федя, Василя і Семена а між жінками: Одарки і Пазі, була бездоганна — та всі прочі грали як за напасть.

— Чого так зле йде представлення, питаюся свого сусіда.

— А, бо наші аматори на проби не хочуть ходити, каже сусід.

— А є у вас режисер, питаю дальше.

— Та є, Гнат Кравець, добрий чоловік, прошує, ходить, просить, та що з того, коли слухати його не хочуть.

— Та якжеж се — дивуюся.

— Та у нас так, що кождий аматор хоче бути мудрійший від режісера і не слухає його. У нас ві всім так, при кождій роботі одні гайта, другі вісьта, нема у нас порядку, сказав сусід, махнув рукою і пішов.

Перемучили якось аматори се представлення а публика знеохочена розійшлася домів. На увагу вунсакетським Українцям скажу се, що ліпше не давати ніяких представлень, як се суботнішне і не виставляти себе на публичне посьміховисько перед чужими людьми. Театр, се святиння штука а не ярмарочна буда.

На другий день, в неділю рано, зайшов я до церкви. В церкві таксамо мало людей, як вчера на представленню і що найбільше, бачу тісамі лица, що були вчера на галі. Видко, одні люди всюди ходять — а другі спять. Церковця мала, деревяна, обдерта з верха а брудна в середині. Прямо стидно зайти до неї. І на причуд дивно, що така чисельна громада не постарається до сіль о красший дім Божий. В хорі чути гарні голоси та при співі зауважуєся тісамі недостачі, що у аматорів. Хор невишколений і незіспіваний. Один дреса наперед другого. А причина тасама також що й представленя, бо як я опісля довідався, співаки на проби не хочуть ходити.

Виходимо з церкви і я питаюся одної жінки: Чому так мало у вас людей в церкві?

— У нас, все так, каже жінка. Люде мунцейн роблять, в карти, кребси і фуркала грають, а на представленню і до церкви нема кому.

— Ео зле, кажу я.

— Та зле, а що робити. Чекайте, бо дитина плаче.

І на сім розмова вірвалася.

Пополудни тогож дня пійшов я до місцевого парку, куди й богато наших людей пішло. По дорозі оглядав я площу під будову нової церкви, та маючий сумний досвід з пережитого, подумав я, що не одна ще зелена мурава вкриє весною ту площу, заки стане на ній церква, школа, галя і читальня. В парку приставав я то до одного гуртка то до другого, говорив про місцеві обставини, порушував всі питання, і з уділених мені інформацій я прийшов до ось якого заключення.

Вунсакетська українська громада така чисельна і має такі добрі обставини, що колиб була лише згода і єдність, то життє народне розвивалося так, що Вунсакетці сталиб гарним приміром для инших наших громад в Злучених Державах.

Священика в особі о. Мирона Залітача мають так доброго, як рідко. Учитель п. Гнат Кравець чоловік теж добрий і працьовитий. Провідники народного життя, як п.п. М. Чагарин, Я. Шаравара, М. Проборівський, С. Лемішка, Й. Джаман, Д. Ремінник і богато инших — се поважні, добрі і щирі Українці. Та що з того, коли між ними самими нема згоди, нема єдности, нема порозуміння і вирозуміння а без того ніяка робота йти не може. Хочуть чого одні, то другі, з амбіції, що се не від них вийшло, розбивають, висміюють і так найкрасше діло в зародках його знівечуть і убють. А поза тими є ще малий бонч запоморочених большевицькою дурійкою мальчиків, які ходять і викрикують та де лише можуть покиринять. А є ще одна спеціяльність чисто вунсакетська, якої нема по инших плейзах, а се цокотухи-цибички, баби, до всього пхаються а на нічим не розуміються. А загально всім бракує пожертвовання. Патріотів на пісок є богато, але прийдеся центи витягнути з кишені, то всі у мишачі діри ховаються. А відомо, без жертв годі щонебудь зробити. А люде тут добре маність, роботи йдуть і кождий в банку вже кілька тисяч має. Та ощадність перемінилася в скупість і ся хороба стала місцевим нещастем.

Третий день мого побуду, се „Форт Джулай" з якого, мимоходом кажучи, віднїс я ще найкрасше вражіннє. В сім великім американськім святі брали також участь місцеві Українці. В поході йшла українська банда, яка й своїми одностроями і гармонійною грою репрезентувалася зовсім добре. За бандою йшли члени тов. Запорожської Січи, відділ 206 У. Н. С., які так своїми одностроями, як також упорядкованим ходом, робили симпатичне вражіннє.

По розвязанню походу вернули всі на галю, де вислухали прекрасного реферату о. Мирона Залітача. Всечесний референт у своїй палкій і пориваючій промові вказав зібраним на значінне Форт Джулая 1776 р. для американського народа, а відтак згадав на такіж памятні дни в історії українського народа, як на 1648 рік, а ще більше на 11. січня 1918 р. та 1-го падолиста 1918 р. — Згадуючи сі великі події з історії українського народа — кінчив о. М. Залітач, поглубим в собі ті високі ідеали, якими перенеті були наші браття в Галичині в день 1-го падолиста 1918 р. і сповнім свій обовязок бодай в части так, як вони сповнили, а тоді певні бути можемо, що недалекий вже той час, коли цілий український нарід святкувати буде свого Фарт Джулая на вільній і независимій Україні.

І так воно є. Знайтеж Вунсакетські Українці, що від Вас, як народа, від сповнення Вашого части великого українського обовязку зглядом своєї вітчини, від дальшої Вашої роботи, а яка лише у згоді і єдности бути може, богато залежить приспішенне свободи і волі рідному краєви. — Тимто на бік всяка кириння, на бік роздори, на бік самолюбство! Всі враз, всі вперед у спільній роботі!

Дмитро Бирчин.

НОВІСТЬ З ДАЛЕКОГО СХОДУ.

До Книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку прислано книжки-календарі на 1921 рік під заг. „Нова Україна". Є се видання Секретаріяту Української Далекосхідної Крайової Ради.

На кольорованій, дуже гарній вінєтці зазначено: „Календар на рік, а розуму на вік". І справді зміст книжки є дуже цінний і пожиточний не на рік але, як не на вік, то всеж таки — на літа.

Хто цікавиться рухом і долею Українців, повинен сей календар купити. Там знайде всі важнійші інформації про рух і життє на Далекосхідній Україні; там є богато цінних інформацій загально українських, цілого світа, богато практичних економічних і суспільних вказівок, а й велике число ілюстрацій і фотографій важнійших діячів наших з цілої України.

Книжка дуже цінна змістом а й немала обемом. Коштує $1.00 враз з посилкою. Замовляти треба скоро, бо число примірників не велике.

Тай календар старокраєвий „Запорожець", виданне др. Кирила Трильовського, батька наших „Січий", голови Боєвої Управи У. С. С., є інтересний і цінний. Коштує 40 цнт. Хто його ще не має, нехай спішиться зі замовленнем, бо ось-ось вже розійдеться.

І календаря „Просвіти", який продається по 75 цнт., не богато вже у нас примірників. Спішіться зі замовленнем! — А, книжка дуже цінна.

Замовлення і гроші слати на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING, 30 East 7th Street, New York, N. Y.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ.

СМЕРТНЕ ЗІЛЛЯ.

(Історичне оповідання з 1189).

(Продовження). (6)

VI.

В суботу 15 липня, в день св. рівноапостольного князя Володимира, вирушив полк князя Ростислава зі Збаража простісенько на Галич.

Заки вирушили, князь вислухавши Служби Божої в городській церкві, відбув перегляд полку.

Невеличкий виходив він, отсей полк князя Ростислава з Кива! Та тепер він не то подвоївся, а в четвер зріс!

Чимала заслуга в цьому була Біловолода. Він крім закличників розсилав по селах і гуслярів, які по селах і городах співали пісень, що їх Біловолод сам зложив. У піснях цих згадувалося давню славу, часів Володаря, Володимирка і Ярослава Осьмомисла, славу яка лунала по всьому світу. Тепер чужинець, наїздник — співалося в цих піснях притоптав цю славу, кривда й неправда покрила чорним покривалом сумну й горя всю галицьку волость! Гей, брати, не посоромим землі руської, лучше нам усім погинути ніж в неволі марно вік коротати! Гей, горніться всі, в кого здорові, дужі руки під прапор князя Ростислава, правнука великого Володаря, щоб разом із ним добувати собі чести, князеви слави, а Рідній Країні волі!"

Палкі пісні Біловолодові розгонювали народ! Цілими відділами прибували вони під прапори князя Ростислава! Гей, Рось, збільшався його рать, кріпшала віра в перемогу, в побіду!

Як і не вірити! Ось як бодро, як сміло глядять, ряди дужих молодців, який огонь палає з їх очей! Як рівно йдуть, як твердо ступають вони!

І горять і в князя очі, серце в грудях живіще беться, росте завзяття, росте надія, росте певність, росте віра! Ні, з таким військом муситься побідити,

І глядить військо на свого князя; на вожда свойого! Ні, з таким князем, із таким вождом жде їх тільки честь, тільки слава, тільки побіда! За такого князя не жаль і кров проляти, і голову покласти! Якась невідома сила тягне їх до цього князя, вяже їхні серця з його серцем! Усюди, усюди з ним іти, куди ні поведе! Хоч би й на край світа!

Гордо й бистро несеться орлиний зір князя по пишних рядах. А сонце так ясно світить з погідної синяви неба, так радісно — неначеб ураз із князем, ураз із військом його раділо, тішилося, що ось то є ще сила, яка зуміє стануть проти всякого ворога! Ясне проміння сонця шлеться на військо, голубить його, відбивається в лискучій збруї. А легенький вітерець лопоче в прапорах і стягах, заводить із ними розмову — про геройські діла військ, про честь і славу, яка жде їх. І линє вітер-легіт дальше, шелестить у листі дерев, заводить розмову з травами шовковими й із цвітами ріжнобарвними. Потіху, розраду несе їм: „Тіштеся, радійте дерева, трави й цвіти, не буде вже вас топтати ворожа стопа, тішся, радій і ти земленько-мати не буде тебе нищити бурний ворог, не будуть тебе зливати сльози рідного народу, не будуть придавлювати стони й жалі! Радійте і втіха заплануть тут! Це військо, ідуть оборонці, проженуть ворогів!" — неначе говорить він. А за ним птички розщебеталися: „Радість, радість! Військо йде, військо йде! Втече ворог, втече!"

Ще раз глянув князь по рядах, а відтак підніся на стременах свойого коня й крикнув грімко:

— У похід!

— У похід, у похід! — крикнув тисяцький! — „У похід, у похід, у похід!" — крикнули за ним сотські, а за ними десятники: „У похід, у похід, у похід!"

І рушили перші ряди, а за ними другі, треті, десяті й дальші й дальші! Задудніла, загуділа земля під ногами війська, голосніше зашуміли прапори, зашелестіла трава обапоги рядів війська. Грімко понеслася з тисячів грудей, здорових, кріпких пісня.

Рівно, бадьоро йшла піхота, жваво, бистро рушала кіннота! Завзяття й сила били з обгорілих лиць дружинників. І не диво: чималож отсих завзятців служило в славних залізних полках Ярослава Осьмомисла? Кілько то походів вони відбули? Де не були вони? На всі сторони світа розносили славу Галича й князя Ярослава Осьмомисла!

Бодро й завзято йшло військо князя Ростислава! Гей, не пропала ще руська сила, ще понесеться слава її по всій Україні широкій! Ще вам вороги не гулять! Ще прийде час, що правда буде горою!

Росло серце й завзяття в хороброго князя, росло й у війська.

Погода, чудова погода сприяла походові ввесь час!

Та ще й військо було в поливній дорзі, як уже Біловолодові, віщі посланці пробилися до Галича з гуслями в руках:

„Гей, ви славні Галичане!
Чи вже слава пролунала,
Чи забули яру славу
Осьмомисла Ярослава,
Що з високого престола
У Галичі, золотого
Підпер гори угорський
Був залізними полками;
Заступив путь королеві,
Дунаю замкнув ворота!
Понад хмари метна метав,
Судив суди до Дунаю!
Чи забули? Що спокійно
Так вже зносите неволю
Диких лиц чужинців лютих,
Мов забули вже про волю —
Гейже! Браття Галичане!
же нова росте нам слава,
Ідуть війська, йдуть хоробрі
Вже на Галич Ростислава!
Ростислав отсей хоробрий
Володаря правнук, браття,
Наповнився він у серці
Ратним духом і завзяттям!
Галичане! Час вам стати,
Лиш військa під Галич стануть,
Ростиславу помагати
Разом ворога прогнати
Як прокаженого чужинців
І на галицьким престолі
Ростислав хоробрий сяде,
Нова стане рости слава
І знов Галича засяе
По всім світі честь і слава!
Гей, злітайтесь Галичане.
Всі під стяги Ростислава!"

Таку пісню співали гуслярі по базарях Галича й по гостинницях. А нарід слухав і духа набирав. Мадяре не звертали на це уваги, боже це в Галичі звичай був, що скрізь по місті співали сліпці й співаки. Вони вже до цього привикли. Були навіть випадки, що розохочені Мадяре сипали співаковi гроші за отсю пісню. Само собою, що булиб инакше заплатили йому, колиб розуміли її.

Росла в Галичан надія. Вони потайки сходилися, нараджувалися, оружжя й збрую ладнали. День у день визирали, наслухали, коли почують під стінами города боєві сурми Ростиславові.

Діждалися! Рано-ранесенько заграли сурми, рано-ранесенько ще й кури не піли! Мадяре заворушилися. Обступили стіни й вали Галича, щоб обоонити його. Перш усеє кинулися до моста на Дністрі, щоб не дати Ростиславові перейти його. Та вже було за пізно! Зручним і несподіваним маневром зайшло Ростиславове військо й заняло міст на річці Чві й підступило під самі вали города!

Почалися бої. Ростислав бачив, що його сили за малі, та коли галицькі бояре перейдуть на його бік, то мимо цього він був певний побіди. І він сміло виступив до бою!

Але що це, чи очі милять?! Враз із угорським військом, що вийшло з Галича на чисте поле битися з Ростиславовим полком — вийшли й Галичане!

Глядить князь Ростислав, глядить Біловолод і очам, але ним очам не ймуть віри! Ідуть галицькі бояре враз із Мадярами проти Ростислава. Виразно бачить бистре око Біловолода й Юрія Витановича й його зятя Іллю Щепановича, Кормилича з братами. Молибоговичів і инших! Та стрівайте! Може вони тільки так причаїлися, щоб вийти з города в повній збруї, а тут перейдуть на Ростиславів бік! Ах, це булоб ще краще, тоді певно булаб Ростиславова побіда! Стрівайте!

Ось найблизжуються ворожі війська до себе. Летять стріли. Хто це стріляє? Мадяре? Прові, цеж Галичане стріляють у Ростиславові ряди!

Біловолодові в очах потемніло. Зрада, зрада! Мирославе, браття правда! Немає в Галичан Рідного Краю, не має загальної справи — у них особисті справи — на бік усе! Галиче! Галиче! Пропала твоя честь і слава твоя

Битва ведеться, битва тріває! Хоробро, мов льви, беться Ростиславова дружина! Та чи видержить? Мадярам прибуває усе нові сили в підмогу.

Прибігає тисяцький, до князя на спіненому коні:

— Княже, даремне все! Ми не видержимо! Вся надія була на галицьких бояр! А вони зрадили. Ми не видержимо. Краще завчасу відступити!

Це саме говорили й другі дружинники:

— Не вдержимося, княже, ніяк не вдержимося! За велика сила проти нас! А щоб здобути город, про це вже й мови не може бути після зради бояр Галича. Не о нас тут ходить, княже, не о дружину твою, а о тебе! Ти можеж тепер відступити й підіждавши кращої хвилі, зібрати ще більше війська, пошукати союзників і тоді знов ударити на Галич!

Ростислав зморщив високе чоло й крізь стиснені губи промовив:

— Відступити? Підіждати? Так радите мені? Підіждати кращої хвилі?! А коли вона буде, та й чи взагалі буде?

А відтак піднявши очі в гору сказав:

— Браття, ви знаєте, в чому вони мені присягали! Отже, коли вони тепер настають на мою голову, то хай їх судить Бог і цей хрест, що вони його мені цілували! А я не хочу тинятися по чужій землі. Волю положити свою голову в отчині своїй!

— Княже! — закликав Біловолод — тільки такої відповіди й сподівався я від тебе! Та, княже, справа ще не пропала! Галицькі бояре відступили тебе, та не всі! Я знаю, що більшість бояр є за тобою! Тільки хай трохи нам ощастить, то всі вони станують по нашому боці! Тільки видержати, видержати до краю!

— Я видержу! А хоч би прийшлося й згинути тут, я не посоромлю мойого меча! Гей, дружино моя! Чи додержите присяги, чи підете слідом галицьких бояр?

— За тобою, княже, підемо, за тобою! Веди нас! — кричала дружина. Невбулий запал огорнув усе військо:

„Нехай живе князь Ростислав! Нехай живе! У бій, у бій, у бій веде нас, княже!"

Князь стягнув поводи свойого сивого й підняв лискучий меч у гору!

— За мною, дружино! — закликав — За Рідний Край! За волю! За честь і славу нашу! Вперед!

І рухнуло все військо немов тої вихор буйний! Ринули лави війська мв роозбурханi хвилі верховинської ріки в бурю! Ніщо їх не здержить, ніщо не спинить! Лискавками блимають гострі шаблі й мечі та довгі важкі списи! Як буря вдарили вони на ворога! Покосами падуть ворожі ряди, стеляться трупи. Крики й зойки роздаються довкола! Не видержав ворог, подався!

А князь Ростислав орлом сизокрилим несеться наперед і не оглядається позад себе. Вже, вже під самими стінами Галича! Аж тут отворилися ворота й немов із широкої пащі висипали свіжі відділи кінноти.

І не стямився князь, як із невеличким відділом дружинників, найшовся відтятий від свого війська!

— Пропал!—закликав князь. — Хоч дорого продамо своє життя! — і кинувся на ворогів, що з усіх боків обскочили його. Та не має ворогам доступу до його. Мов тур той кидається він на всі боки, харалужна його шабля лискавкою вивається в його кріпкій руці. А біля його Біловолод! І його рука не спочиває. А біля їх ще кількох дружинників!

О. не вдержатися вам завзятці, очайдушники! Все нові й нові ряди, нові лави ворогів напирають на вас!

Рана за раною кривавиться на хороброму тілі князя, та він усе ще держиться, все не устає рука пановсить важкі удари ворогам! Аж тут якийсь Мадяр увігнався копієм у груди сивого! І впав він, упав як підтяте дерево й падучи привалив собою князя! Прискочили вороги як стій і піднялли князя та взяли його з собою в город, у полон!

— Нема нам за кого вже битись! — сказав Біловолод до своїх остали. — Краще зложім оружжя, може, там князеві ще здамося, або в городі.

Зложили. Пішли враз із князем у полон.

А склалося це в пятницю, 4 серпня, як уже вечірня зірниця запалювалася.

(Далі буде).

ПРИЧИНОК ДО ЛІКВІДАЦІЇ АРМІЇ ПЕТЛЮРИ.

Інтерновані члени УНР. з табору в Каліші під датою 9-го червня 1921 р. пишуть:

„Тут прийшов наказ від Поляків, що хто родом з Галичини або Волині, того можуть звільнити з армії УНР. і вислати до дому, але з умовою, що такий мусить приняти польське підданство. Треба згадати, що в перебуваючих там в 2-гій волинській, 3-тій зелізній дивізії і охороні от. Петлюри, є великий процент мешканців Волині і Галичини, які кілька місяців тому подали просьби до польського міністерства військових справ о звільнення їх до рідних хат.

СКЛАД СОВЄТСЬКОГО УРЯДУ НА УКРАЇНІ.

Газета „Вісти" з Каменця Подільського подає такий склад радикального уряду України: Голова ради народніх комісарів Раковський, члени президії: Петровський, Мануїльський, Чубар, Лебідь, Кон, Затонський, Полоз, Іванів, Ершошенко, Антонів, Терлецький, Кабаненко. Портфелі народніх комісарів розібрані так: внутрішних справ Кон, освіта Гринько, здоровля Гуревич, земельних справ Мануїльський, торгових справ Владиміров, інспекції Скрипник, обезпечення Корніїв, юстиції Терлецький, праці Райхель, військових справ Фрунзе.

ЩО ДІЄТЬСЯ В КИЄВІ?

Київські „Вісти" в ч. 125 містять звіт засідання Губревкома, із якого довідуємося таке про становище київських міських самоурядовань:

„Під головуванням т. Яна 13. квітня відбулося чергове засідання Губревкому, присвячене докладам завідуючих підвідділами комунвідділу.

Перший докладчик т. Доманський заявляв, що комунальні підприємства доведено до стану, який загрожує припиненням їхньої діяльности. Цими днями одна з найбільших машин, в котрій недавно було поправлено турбину, зіпсована. Так саме може статься і з рештою машин.

Для прикладу т. Д-ій зазначає, що котли працюють безперивно майже на протязі всього року.

Число скважин на водогоні у теперішній час доходить до 17, але не можна бути певним, що в найближчій будучині число це зменьшиться через відсутність обсадних труб.

Далі докладчик підкреслює, що для забезпечення комунальним підприємствам постійного кадру кваліфікованих робітників, треба усунути нерівномірність тарифової політики і перевести робітників комунальних підприємств в ударну ґрупу.

Стан електричної станції.

Інжінєр Громачевський зазначує, що зараз електрична станція виробляє значно менше кіловат ніж потрібно для задоволення всіх абонентів.

Вісутність достаточної кількости палива відбивається на роботі водогону, котрий не задовольняв і мінімальних потреб Києва.

Закінчуючи свій доклад, т. Громачевський каже, що основним питанням для електричної станції є ремонт її, для якого, коли нема можливости дістати нових кваліфікованих робітників треба затримати увесь наємний склад таких робітників на електричній станції, а затримати їх можна забезпечивши для них прожиточний мінімум.

Стан водогону.

Тепер водогон — каже представник комун. відділу — перебуває в дуже кепському стані й тільки з поліпшенням роботи електричній станції, можна буде задовольнити мінімальну потребу в воді міської людности й уникнути зіпсовання водогону.

Стан каналізації.

Каналізація — каже докладчик перебуває в винятково кепському стані і питання про її поліпшення тісно звязано зі станом инших підприємств.

Тепер каналізація обслугує 5.500 садиб, але з огляду на брак вчасного ремонту й неправильного користування каналізацією 13 або й 12 труб забито сміттям і брудом і комунвідділ через зменшення обозу не має сили боротися з цим лихом".

Коментарії, як то кажуть зайві, не зважаючи, навіть на то, що по цим докладам ухвалено аж вісім дуже суворих і рішучих постанов; бо, й справді, яке значіння мають ці постанови коли в томуж засіданню розбіралось і цікаве питання про „Плату за помешкання".

По питанню про плату за помешкання і кімнати, заняті відповідальними працьовниками, ухвалено пропонувати комунвідділові неухильно стягати оплату за помешкання з відповідальних працьовників у згоді з декретами і наказами.

„У випадку відмовлення від внесення оплати за помешкання і кімнати, справу передавати до народного суду".

ВІД ЗАРЯДУ КНИГАРНІ У. Н. СОЮЗА В НЮ ЙОРКУ.

В книгарни У. Н. Союза в Ню Йорку є не лиш всі книжки, що були в книгарни „Свободи", але є ще й велике число таких книжок, яких в книгарни „Свободи" зовсім не було. Тих книжок нема поданих і в катальогу книгарні „Свободи".

Та богато людий має у себе катальог книжок книгарні „Свобода". Тим людям подаємо понисше спис книжок, яких в катальогу „Свободи" нема, але вони є в книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку, і їх можна замовляти враз з книжками, що є в катальогу книгарні Свободи.

Ось ті книжки:

Незвичайні пригоди Матія Сандорфа, повість в 2-ох томах, Ю. Верного. — Ціна	$2.80
Не любо — не слухай, брехать не мішай Т. Бєшляха. — Ціна	20
Не піддавайся біді, оповіданнє з селянського життя, Др. А. Чайковського. — Ціна	25
Нетри А. Сінклера, в оправі.—Ціна	$1.50
Нічого не було, оповіданнє, А. Каменського. — Ціна	15
Новелі, К. І. Юрія Сірого. — Ціна	70
Новітна суспільність і церква Др. Т. Бартошека (переклад М. Павлика). — Ціна	35
Оповідання про заздрих богів Мих. Драгоманова. — Ціна	15
Оригінальний чоловік і инші оповідання. — Ціна	25
Орлеанська дівчина, історичне оповіданнє про франц. героїну Іванну д'Арк. — Ціна	20
Папа чи Христос Ілії М. Глови. Ціна	65
Перекази старинного світа др. Ів. Демянчука. — Ціна	35
Північний Бігун колискою народів Евгена Єлачича. — Ціна	15
Плаваючій остров. — Ціна	10
Подорож до місяця Ю. Верного. Ціна	40
Поезії О. Олеся. — Ціна	80
Попадя в Зільници, гум. істор. оповіданнє з передодня революції, О. Проколупія. — Ціна	15
Початок родини, приватної власности і Держави Ф. Енгельса. — Ціна	75
Послідне ходженіє Бога по землі або Бог на Революції, гумористична повість, П. Крата. — Ціна	35
Про жіночу неволю в історичнім розвою Мик. Ганкевича. — Ціна	30
Про світ Божий, бесіди по природознавству, Юр. Сірого. — Ціна	40
Революція в Росії (від 1861 року до найновіших часів). Т. Ф-н.—Ціна	15
Ревун, сатира, Ос. Маковея. — Ціна	25
Рідна школа читанка перша, Спиридона Черкасенка. — Ціна	30
Рідна Школа, читанка трета, Спиридона Черкасенка. — Ціна	60
Рінальдо Рінальдіні, страшний проводир розбійників, романтичне оповіданнє з минулого століття. — Ціна	25
Робінзон Крузо з образками.—Ціна	$1.00
Робітничі пісні. Зібрав В. Головацький. — Ціна	25
Розбишаки в паломничій одіжи, оповіданнє для народу. — Ціна	10
Розвій поглядів на вселенну А. Діксона Вайта. — Ціна	40
Смерть Довбуша, поема, Л. Лотоцького. — Ціна	15
Смерть за правду, оповіданнє про Ів. Гуса, В. Доманицького. — Ціна	10
Соціялізм а релігія Д. Бориска. — Ціна	15
Спочив мій дух і инші оповідання — Ціна	15
Страшні тайни монастирських мурів. — Ціна	75
Страшний монарх Распутин або **Тайни царського двора.** — Ціна	50
Таємниця Америки або **огляд американської культури зперед Христофа Колюмба.** — Ціна	15
Тарас Шевченко, в столітні роковини. — Ціна	20
Твори, поезії в 2-ох томах, С. Черкасенка. — Ціна	$2.00
Траґедія галицької України Осипа Меґаса. — Ціна	$1.00
Тропарик або **Підручник церковного співу.** — Ціна	30
У Зарані слави, події з життя укр. князів Олега й Ігоря і княгині Ольги. — Ціна	10
Унія з Римом Я. Н. Крата. — Ціна	30
Хрунь і Чорт В. Будзиновського. — Ціна	15
Цариця і вестальна або **Живцем замурована**, історія з часів переслідування християн за панування римського цісаря Нерона. — Ціна	25
Цьвіт і душа й инші оповідання. — Ціна	15
Чому попи не женяться? — Ціна	15
Чорноморці в неволі й инші оповідання. — Ціна	30
Чужиною, збірка поезій, О. Олеся.— Ціна	60
Що сталося з Рудольфом, або **траґедія на замку Маєрлінґ.** — Ціна	60
Що чути тепер в ріднім краю або **Україна без хлопа і пана.** — Ціна	10
Як кров кружить в нашім тілі і яка нам з неї користь др. С. Фішера— Ціна	15
Як люди навчились числити? М. Чайковського. — Ціна	15
Як Михась, син Мельника, ходив до неба по діямант. — Ціна	20
Як Мошко вийшов на спіцці з Грицьком Кутерногою й инші оповідання. — Ціна	10
Ціна	5

Та найкраще буде, що хто хоче замовляти книжки з книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку, нехай напише картку по катальоґ тоїж книгарні, а безпроволочно вишлемо його.

У всіх справах, доторкаючих книгарні і друкарні У. Н. Союза в Ню Йорку належить удаватись на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

ЩО ДІЄТЬСЯ В ГАЛИЦЬКИХ СЕЛАХ?

Новий акт насильства й розбою в селі Петрикові.

Дмитро Українець, господар в **Петрикові, тернопільського повіту,** справив в день 1. п. м. весілля для свого сина Осипа. Через день весілля було в молодої, а вечером перейшли молоді і всі гості до молодого. З початку все обходилося в порядку, але коло 11-ої год. вечером прийшли на обійстя жовнірі 24 бриґади, ті самі, що дня 5. мая побили й обрабували господаря Івана Лозу, які вже в Петрикові стоять пятий місяць. З початку тільки ходили і шукали зачіпки, але що всі їм уступали, зачали бити кулаками у вікна. Потім перейшли до сіней, так що не дали перейти нікому з одної кімнати у друґг. Далі стали вигукувати бридкі, огидні пісні, так що не можна було всидіти в кімнаті. Коли господар вийшов і став просити їх, щоби перестали кричати, відповіли йому: „Ідж, ти стари, к.... сі мач, як ці севн не сподобало, то ми єшче твойовн будевн зашвеціми на цаловн весь!" Далі зачали попід вікна кликати: „Панни Марину, ходже на двур!" Дівчата неслухали цего і тоді двох жовнірів впало до хати, вдерлися за стіл з коликами від плота і один 5 разів ударив по плечах коликом Анну Лучків, тіточну сестру молодої. Дружка Анна Сворінь дістала від другого коликом раз по плечах, а коли наставила руки, щоби оборонитися, дістала вдруге по руках.

Марію Середиху, що втікала з хати на подвіря, вдарив жовнір по плечах ціпильном так сильно, що аж упала в болото. Дісталося також і кільком хлопцям, решта гостей розбіглася.

Пошкодовані із слезами в очах просять нас повідомити про цей акт насильства вищі власти, щоби довідалися, що тепер у своїй власній хаті селянин не може спокійно жити.

Пишучи про це, ми ще раз звертаємо ся до цихже властий, щоби покарано виновників і усунено їх з села, до краю вже знищеного.

ЗРАЗОК ШКІЛЬНИЦТВА У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

„Учительське Слово" доносить, що в селі Побочі, золочівського повіту, побіч 1 кляс. української школи заложено для двох польських родин окрему польську школу, до якої ходить 8 дітей латинського обряду. В той час коли тисячі українських дітей без рідної школи, для кількоро дітей Поляків дуже скоро закладають школи.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ВАН ВУРҐІС, ПА. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 240, подає до відома, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 17. липня, о 1-шій годині пополудни, в домі Івана Хухри. Всі члени мають на тім мітінґу явитися. — М. Звірик, предс.; І. Хухра, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 3-тій годині пополудни в неділю, 17. липня, в гали Укр. Роб. Дому під ч. 84 Ґрейлінґ стр. На порядку нарад звіт контрольної комісії за 6 місяців і инші справи. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — І. Бабій, предс.; Т. Михальчук, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Бр. св. Петра і Павла, від. 245, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 2-гій годині пополудни в неділю, 17. липня, в гали церковній під ч. 18 Вудленд стр. На порядку нарад буде піврічний звіт. Кождий місцевий член мусить безусловно на тім мітінґу явитися, а позамісцеві члени мають прислати свої належитости. — М. Скоропад, предс.; О. Собчак, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться о 6-тій годині вечером в суботу, 16. липня, в гали парафіяльній. Є важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — П. Стецик, предс.; В. Колодрубець, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться о 7-мій годині вечером в суботу, 16. липня, в гали У. А. Горожан під ч. 822 Френклін стр. Кождий член має на тім мітінґу явитися. — С. Чорномаз, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. „Згода", від. 20, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 17. липня, точно о 1-шій годині пополудни. Проситься членів численно явитись, бо є важні справи до полагодження. Буде звіт урядників за 6 місяців. Секретар фінансовий і рекордовий подали свої резиґнації, отож на їх місця треба вибрати нових урядників. Котрий член або урядник не явиться на тім мітінґу, буде караний після статута товариства. Довгуючі члени як не вирівнають своїх залеглих вкладок, не будуть мати права голосу і будуть безпроволочно суспендовані. — Н. Триш, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів даєсь відповідний опуст. Дворазове оголошення в 5 стрічок $1.00.

Пошукую вуєчної сестри **КАТАРИНУ МЕДВІДЬ,** з села Ролева, повіт Дрогобич. Має находитися в околици Філядельфії, Па. Хтоби про ню знав або вона сама, нехай зголоситься до: WASYL PARASZCZAK, 2509 Dekalb St., St. Louis, Mo. 60-61

Пошукую своїх братів **ФЕДЬКА і МИХАЙЛА ОЛІЙНИК.** Кільканайцять літ тому, перебували в Dureya, Pa. Хтоби о них знав чи чув, де вони обертаються або вони самі, нехай голоситься до: MARIA OLIJNYK, 636 Grand St., Jersey City, N. J. 60-61

Пошукую **ДАНИЛА СМОЖАНИКА,** котрий має перебувати в Канаді, або і в Америці. Хтоб про него знав, або він сам, зволить ласкаво подати на адресу: ІВАН СМОЖАНИК, 518 Morris Ave., Summit, N. J. 61-63

Пошукую своїх краянів **ІВАНА і КОНСТАНТИНА ДАРЧИК, МИХАЇЛА КАПІТУЛА;** вони походять з Волинської ґубернії, з села Велємче. Перебували в Берлін, Ню Гемпшер. Хтоби о них знав або вони самі, зволять подати свої адреси до: FIODOR REDKOWICH, 28 Cumberland St., Woonsocket, R. I. 61

НА ПРОДАЖ автомобіль, в добрім стані за дешеву ціну. Барґен. Голоситись: J. C. WELDING & MACHINE WORKS, 202 Monmouth St., Jersey City, N. J. 59-61

ДЯКОУЧИТЕЛЬ, розуміючи своє діло, найлучше хор, діти і представлення, учить дуже добре, грає на скрипках, охочий до праці, глядає місця дякоучителя. Котра парохія потребує, нехай зголоситься на адресу: DIAKO-UCZYTEL, c|o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 60-1

Пошукую свого брата **АЛЕКСАНДРА ГОРОДИНСЬКОГО,** котрого адреса була послідними роками: 105 Boyle Ave., Los Angelos, California. В Америці перебуває від 1903 р., з фаху механік. Всякі мої листи без успіху. Прошу Тебе, брате, прийти мені в поміч, бо загибає у мене 6-ро дрібних дітий. Адреса: О. ГОРОДИНСЬКИЙ, Czortkiw-Wyhnanka, East Galicia, Europa. 60-61

ФАРМИ!

КРОВАВА КНИГА
(THE BLOODY BOOK)

Се обема книжка на 88 сторін друку, написана на англійській мові і видана Пресовим Бюром Західної Української Республики у Відни.

В ній зібрані многі факти яких доконувано через кілька літ над нашим нещасним народом в Галичині.

Хто хоче мати ясний образ тих знущань, переслідувань і арештовань Українців Поляками, нехай купить сю книжку а у ній найде грозою проймаючі звірства.

Сю книжку повинні розкупити Українці в мить, бо скількість їх є невелика і роздати їх таким Американцям, котрих можуть заінтересувати українською справою для зєднання їх симпатії для нашого народу.

Повна сума яка прийде з розпродажи сих книжок буде відіслана адмін. „Свободи" до Укр. Пресового Бюра на цілі видання других публікацій подібного змісту.

ЦІНА КНИЖКИ 50 ЦЕНТІВ З ПЕРЕСИЛКОЮ, ТРИ КНИЖКИ $1.25.

За сею книжкою належить писати до:

„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.